

MUSEUM STORY

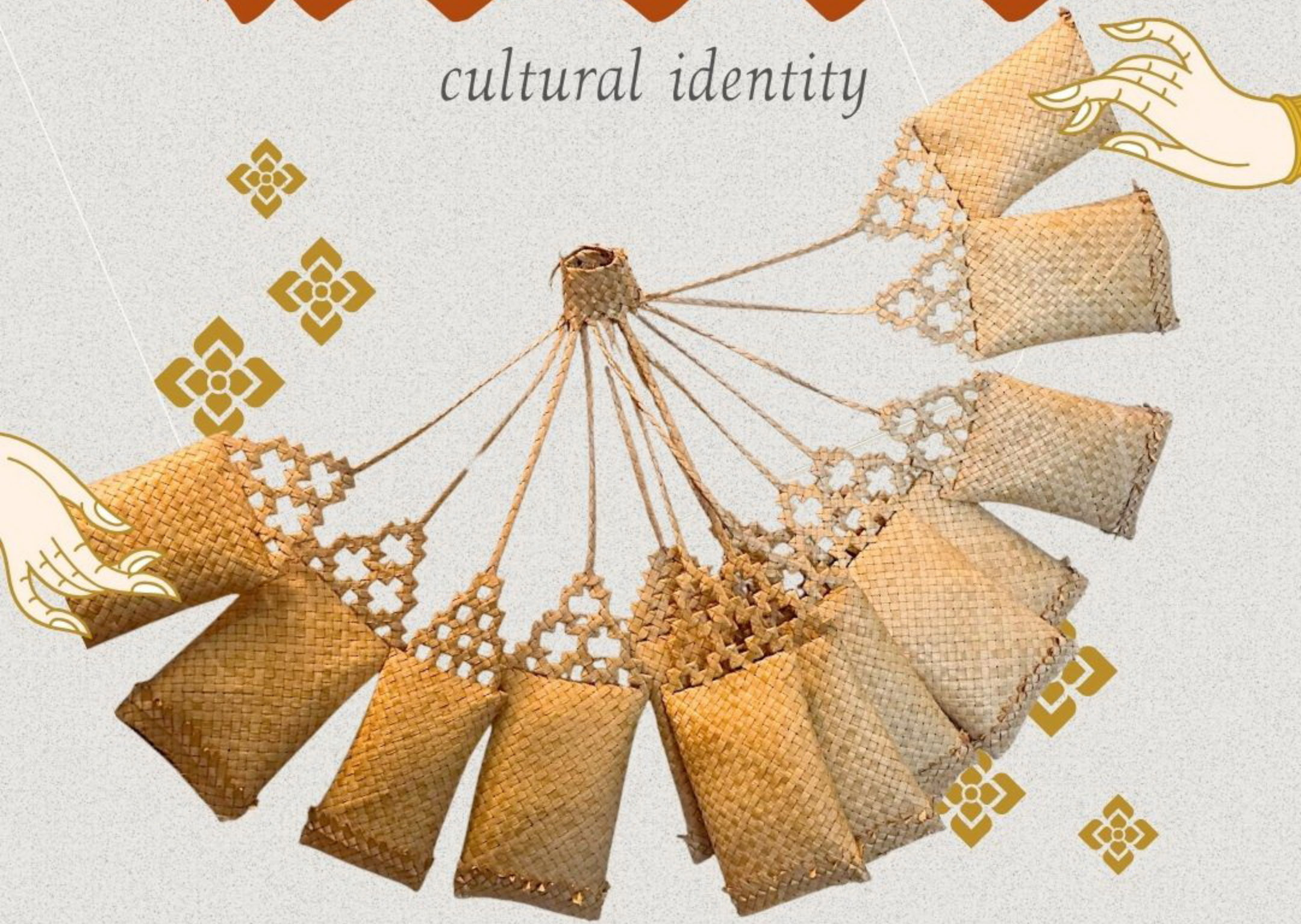
TSU สถาบัน
ทักษิณคดีศึกษา
รายละเอียดเพิ่มเติม

Sop Chor

สอบซ้อ

cultural identity

“เครื่องจักสานในประเพณี
วันสารทเดือนสิบภาคใต้”

*Woven items in the Southern Thai tradition
of the tenth lunar month*

*Folklore Museum, Southern Studies Institute,
Thaksin University*

SOP CHOR

สถานะการจัดแสดงวัตถุทางวัฒนธรรมที่เรียกว่า "سوبช่อ" ในสองพิพิธภัณฑ์สำคัญของภาคใต้ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์คติชนวิทยา สถาบันทักษิณคดีศึกษา เกาะยอ จังหวัดสงขลา และพิพิธภัณฑ์วัดพระทอง จังหวัดภูเก็ต

การนำเสนอเรื่องราว "سوبช่อ" ในฐานะวัตถุจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์คติชนวิทยา เกาะยอ ภายในห้องประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์ภาคใต้นั้น ไม่ได้ระบุข้อมูลไว้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม การจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์คติชนวิทยาที่ครอบคลุมวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และหัตถกรรมพื้นบ้านของภาคใต้ เป็นการบ่งชี้ว่าวัตถุดังกล่าวนี้มีความเกี่ยวข้องกับประเพณีพิธีกรรมสำคัญ เป็นส่วนหนึ่งของคอลเลกชัน หรือมีการนำเสนอผ่านวัตถุวัฒนธรรมที่มีคุณค่าต่อวิถีผู้คนในภาคใต้

ในทำนองเดียวกัน เมื่อผู้เขียนได้ลงพื้นที่สำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูลที่สําคัญเกี่ยวกับวัตถุจัดแสดง ในพิพิธภัณฑ์แห่งนี้มีการรวบรวมภาชนะพื้นถิ่นและสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและพิธีกรรมของชาวภูเก็ตอย่างหลากหลาย เช่น ตะกร้าสินสอดทองหมั้น (เสี้ยนนา) หรือ ปิ่นโตเงิน เครื่องใช้ของชาวเหมืองแร่ สะท้อนบริบททางประวัติศาสตร์ รองเท้าตีนตุ๊กของจีน ที่สะท้อนวิถีปฏิบัติทางวัฒนธรรมกริชชวา ที่สะท้อนอิทธิพลทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย รวมถึง "سوبช่อ" ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของประเพณีท้องถิ่นในพื้นที่ภาคใต้แถบอันดามัน โดยเฉพาะจังหวัดภูเก็ต มีความสอดคล้องอย่างยิ่งกับแนวทางการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์

บันทึกเมื่อ วันที่ 2 มิถุนายน 2568 ณ พิพิธภัณฑ์วัดพระทอง จ.ภูเก็ต

The History of Sop Chor

บทนำโดยสังเขป

“สอบช่อ” ในฐานะวัตถุทางวัฒนธรรม

"สอบช่อ" ถูกระบุว่าเป็นภาชนะพื้นถิ่นประเภทหนึ่งที่มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับประเพณีสารทเดือนสิบ หรือที่เรียกว่า "เทศกาลทำบุญเดือนสิบ" ซึ่งเป็นประเพณีสำคัญของชาวไทยพุทธในภาคใต้ ประเพณีนี้จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีเพื่อแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว และเพื่อสร้างความสมัคสมานสามัคคีในชุมชน ในจังหวัดภูเก็ต มีรายละเอียดเฉพาะของประเพณีนี้คือการ "นำสิ่งของเครื่องใช้ที่บริโภคในครัวเรือนใส่สอบช่อไปถวายวัดด้วย โดยเฉพาะอาหารแห้ง" การปฏิบัตินี้เน้นย้ำถึงบทบาทสำคัญของ "สอบช่อ" ทั้งในด้านการใช้งานจริงและในด้านพิธีกรรม

การสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์การจัดแสดงวัตถุทางวัฒนธรรมที่เรียกว่า "สอบช่อ" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าของภาคใต้ของประเทศไทย แม้ว่า "สอบช่อ" อาจเป็นวัตถุที่ไม่ได้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางนัก แต่มีความสำคัญอย่างยิ่งในบริบทของประเพณีท้องถิ่น การทำความเข้าใจเกี่ยวกับ "สอบช่อ" และการนำเสนอในพิพิธภัณฑ์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการอนุรักษ์และเผยแพร่องค์ความรู้ทางวัฒนธรรม

CULTURAL CONTEXT:

SOP CHOR

บริบททางวัฒนธรรม: "สอบช่อ"

"สอบช่อ" หัตถกรรมจักสานพื้นเมืองในประเพณีทำบุญเดือนสิบของพุทธศาสนิกชนในแถบภาคใต้ฝั่งอันดามันโดยเฉพาะจังหวัดภูเก็ต สอบช่อทำหน้าที่เป็นภาชนะสำหรับบรรจุ "สิ่งของเครื่องใช้ที่บริโภคในครัวเรือน" และ "อาหารแห้ง" เพื่อนำไปถวายวัดในช่วงประเพณีสารทเดือนสิบ การใช้งานนี้เน้นย้ำถึงความสำคัญทั้งในเชิงพิธีกรรมมากกว่าในเชิงปฏิบัติในชีวิตประจำวันของชุมชน

อาจกล่าวได้ว่า ในบริบททางวัฒนธรรม: "สอบช่อ" เป็นส่วนสำคัญของประเพณีสารทเดือนสิบ ซึ่งเป็นประเพณีที่แสดงออกถึง "ความกตัญญูกตเวทิต่อบรรพบุรุษ" และส่งเสริม "ความสมัคสมานสามัคคีของผู้คนในชุมชน" แต่ "สอบช่อ" มีบทบาทในฐานะภาชนะพื้นถิ่นในวัฒนธรรมวัตถุภาคใต้ การปรากฏซ้ำของภาชนะพื้นถิ่นหลากหลายประเภท เช่น "สอบช่อ" "สมุกหมาก" "เสี้ยหนา" หรือ "ปิ่นโตจีน" เน้นย้ำถึงความสำคัญอันลึกซึ้งของสิ่งของเหล่านี้ในวัฒนธรรมวัตถุของภาคใต้ ซึ่งขยายไปไกลกว่าเพียงแค่ประโยชน์ใช้สอย ภาชนะเหล่านี้สะท้อนถึงบรรทัดฐานทางสังคม การปฏิบัติทางพิธีกรรม และกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

รูปแบบที่ปรากฏนี้แสดงให้เห็นว่าภาชนะเหล่านี้ไม่ใช่เพียงวัตถุที่ใช้งานได้จริงเท่านั้น แต่ยังฝังลึกอยู่ในโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ และพิธีกรรมของวิถีชีวิตภาคใต้ รูปแบบ วัสดุ และการใช้งานของวัตถุเหล่านี้สะท้อนถึงค่านิยมทางวัฒนธรรมเฉพาะ อิทธิพลทางประวัติศาสตร์ และความเฉลียวฉลาดของคนในท้องถิ่นในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ การทำความเข้าใจในมิติที่กว้างขึ้นนี้ ช่วยยกระดับการวิเคราะห์ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นกว่าเพียงแค่การระบุวัตถุที่อยู่

"สอบช่อ" จัดแสดงในห้องพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านที่สำคัญของภาคใต้ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์คติชนวิทยา สถาบันทักษิณคดีศึกษา ตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลา

พิพิธภัณฑ์คติชนวิทยา สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ ที่เกาะยอ พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ให้ความสำคัญอย่างมากกับการศึกษาคติชนวิทยาภาคใต้แบบองค์รวม ครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่นและงานหัตถกรรมพื้นบ้าน แม้ว่า "สอบช่อ" จะไม่ถูกระบุชื่ออย่างชัดเจน แต่การรวมวัตถุนี้มีความเป็นไปได้สูง เนื่องจากพิพิธภัณฑ์มีขอบเขตที่กว้างขวางซึ่งครอบคลุมประเพณีและชีวิตประจำวัน

จุดแข็งของพิพิธภัณฑ์แห่งนี้คือการบันทึกวัฒนธรรมภูมิภาคอย่างเป็นระบบ มีส่วนสำคัญในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมภาคใต้ โดยการรวบรวมและจัดแสดงวัตถุที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและประเพณีท้องถิ่น พิพิธภัณฑ์คติชนวิทยาให้มุมมองระดับภูมิภาคที่กว้างขวาง

ต้นเตยปากนัน เป็นต้นไม้สกุลเตยทะเล pandanus มักขึ้นตามชายฝั่ง ภาษาไทยภาคกลาง เรียก ลำเจียก ภาษาไทยถิ่นใต้ เรียก เตยปากนัน ปากนัน